

BALANITIS XEROTICA OBLITERANS - UZROK SUŽENJA PREPUCIJA PENISA ČEŠĆE NEGOMISLIMO

MIROSLAV LEKO, ROK KRALJ, SONJA KROFAK, BOŽIDAR ŽUPANČIĆ*

Balanitis xerotica obliterans dermatološka je bolest koja se pojavljuje na spolnom organu muškarca, a smatra se varijantom lichen sclerosus vulve, koji se pojavljuje kod žena. U posljednjih nekoliko godina pojavio se određen broj radova koji opisuju kako je to stanje mnogo češći uzrok fimoze penisa nego što se to smatralo do sada. Budući da se prema smjernicama Europskog urološkog društva ovo stanje smatra premalignom lezijom za nastanak penilnog karcinoma, držimo kako je nužno na njega upozoriti te svaki slučaj fimoze pod sumnjom da je nastao na podlozi balanitisa xerotica obliteransa treba patohistološku evaluaciju. Na Klinici za dječju kirurgiju naše bolnice nastavljamo daljnja istraživanja potrebna da bi se potvrdila ova teza.

Deskriptori: BALANITIS XEROTICA OBLITERANS; PENIS; DIJETE

Balanitis xerotica obliterans (BXO) po definiciji se smatra varijantom bolesti *Lichen sclerosus et atrophicus* koja se pojavljuje na različitim dijelovima penisa (1). Klinički se manifestira kao indurirani bjelkasti plak koji može uzrokovati nastanak fimoze prepucija (slika 1.), ulceracije glansa, stenozu meatusa uretre koja može biti toliko ekstenzivna da zahvaća sluznicu proksimalno sve do prostate (2). Nije posve jasno nastaju li promjene na uretri kao posljedica uriniranja uz opstrukciju ili zbog lokalnog širenja lezije. Histološki je riječ o hiperkeratozi, izravanju dermalno-epidermalne granice, fibrozi gornjeg dijela dermisa te limfocitnoj infiltraciji u srednjem dermisu (3). Iako etologija ovog stanja nije potpuno jasna, smatra se kako su autoimuni uzroci, kronični balanopostitis, infekcija s HPV-16, hormonske promjene te povezanost s HLA-29 i HLA-B44 etiološki čimbenici s kojima se može vezati nastanak BXO-a (4).

Podatci iz pojedinih studija upućuju na to da je ovo stanje iznimno čest, a među

kolegama podcijenjen, uzrok fimoze u dječaka. Kiss A. i sur. objavili su rezultate 10-godišnje prospektivne studije, u kojoj su patohistološki evaluirali materijal dobiven nakon cirkumcizije učinjene kod 1178 dječaka. Ishod evaluacije je pokazao da je u čak 40% (471) slučajeva uzrok fimoze bio BXO. U njihovoj seriji učestalost BXO-a bila je najveća u dobnoj skupini dječaka od 9 do 11 godina (5). Članak britanskih autora, kojemu u naslovu stoji pitanje "Obrezujemo li dovoljno", donosi slične rezultate. U njihovoj studiji što je uključivala 186 dječaka kojima je obavljena cirkumcizija pokazano je kako je BXO bio uzrokom fimoze u 34,5% (51) slučajeva, a najviša učestalost pozitivnih nalaza bila je kod dječaka između 12 i 16 godina (6). Slične rezultate objavili su i talijanski autori iste godine (2007.). U studiji koja je trajala 4 godine tijekom kojih je učinjena cirkumcizija na 79 bolesnika, 36,6% (26 bolesnika) kao podlogu imalo je BXO (7).

Starija literatura također spominje BXO kao uzrok fimoze u dječaka, no podatci o učestalosti su u velikoj mjeri različiti. Tako Bale i sur. u članku iz 1987. donose rezultate dviju serija: prve od 100 bolesnika kod kojih je cirkumcizija učinjena kako zbog medicinskih tako i zbog vjerskih razloga, te druge od 232 bolesnika kojima je cirkumcizija

učinjena isključivo zbog vjerskih razloga. U prvoj je skupini BXO identificiran u 9% bolesnika, a u drugoj kod njih 19%. Tijekom operacije se pokazalo kako je kod polovice od svih operiranih bolesnika istodobno bilo prisutno i zahvaćanje glansa ili meatusa, a trojica su zahtijevala meatotomiju (8).

Baron i sur. u članku iz 1991. opisuju samo 8 slučajeva BXO-a u podlozi fimoze penisa kod dječaka za razdoblje od 1979. do 1998. (9). U svih osam slučajeva učinjena je cirkumcizija, a kod dva bolesnika i meatotomija zbog stenoze meatusa uretre.

Lichen sclerosus vulve, za koji se smatra da je ekvivalent BXO-u penisa kod muškaraca, definira se kao promjena koja nosi rizik od 4-5% za planocelularni karcinom vulve (10). Prema smjernicama Europskog urološkog društva BXO se smatra premalignom lezijom, sporadično vezanom s planocelularnim karcinomom penisa (11). Sukladno tome mnogo autora opisuje kako sporadične slučajeve planocelularnog karcinoma penisa, nastalog na podlozi BXO-a (12-14), tako i velike retrospektivne studije koje govore o riziku od 2,6-5,8% za pojavu karcinoma penisa kod BXO-a. Rezultati studije Pietrzaka i sur. značajno odskaku te je u njihovoj studiji u čak 28% bolesnika s karcinomom penisa utvrđena prisutnost

* KBC "Sestre milosrdnice", Klinika za dječje bolesti, Klinika za dječju kirurgiju

Adresa za dopisivanje:
Rok Kralj, dr. med., KBC "Sestre milosrdnice",
Klinika za dječje bolesti, Klinika za dječju kirurgiju,
Klaićeva 16, 10000 Zagreb,
e-mail: rok_kraljzg@yahoo.com

Slika 1. Balanitis xerotica obliterans klinički se manifestira kao indurirani bjelkasti plak, koji uzrokuje nastanak strikturu prepucija i u konačnici fimozu
Figure 1. Balanitis xerotica obliterans clinically manifested as indurated whitish plaque that caused preputial stricture and eventually phimosis

BXO-a (pojava lezija je najčešće bila sinkrona, rjeđe se pojavljivala na podlozi kroničnog BXO-a, a još rjeđa je bila me-takrona prezentacija).

Terapija BXO-a je kirurška ili konzervativna. U posljednje vrijeme mnogo autora opisuje izvrsne rezultate kod konzervativnog liječenja fimoze - betametazon-ska krema lokalno dva puta na dan kroz mjesec dana, te kako je u podlozi refrak-ternih slučajeva često BXO (15). U slučaju BXO-a nužna je cirkumcizija. Na taj se način omogućava sušenje glansa, što je nužno za izlječenje stoga što je toplja, vlažna i urinom ispunjena okolina ispod prepucija idealna za nastanak BXO-a (2). Najpotpunije smjernice za liječenje BXO-a u svim stadijima bolesti daju Depasquale i sur., a temelje ih na iskustvu liječenja 522 bolesnika pogođe-na tim stanjem (2). Kod bolesnika u kojih je BXO ograničen na prepucij penis preporuča se cirkumcizija ili topički ste-

roidi u slučaju blagog oblika bolesti. Pre-ma njihovim rezultatima cirkumcizija je bila dostatna kao terapijski modalitet u 96% slučajeva. Kako BXO u određenom broju bolesnika zahvaća veće dijelove penisa - glans, meatus i uretru, takvi slučajevi zahtijevaju opsežnije rekon-struktivne zahvate kao što su korekcija stenozе meatusa uretre ili različite tehnike uretroplastike (2).

Želja nam je ovim putem upozoriti na činjenicu da je BXO relativno čest uzrok fimoze penisa, pogotovu kod oblika kod kojih nije učinkovita konzervativna tera-pija. Iako je literatura dosad opisivala kako je BXO najčešći u trećem ili četvrtom desetljeću života, prethodno opisani rado-vi govore o tome da je to čest patohisto-loški nalaz i u dječjoj dobi. Kako je prema smjernicama Europskog urološkog dru-štva BXO klasičificiran kao premaligna promjena (11), kod bolesnika kod kojih klinički nalaz pobuđuje sumnju na BXO,

materijal dobiven cirkumcizijom trebalo bi pregledati patohistološki pa u slučaju pozitivnog nalaza bolesnike redovito kon-trolirati. U našoj klinici provodimo slična istraživanja, kako bismo utvrdili učestalost balanitisa xerotica obliteransa kao uzroka fimoze u dječjoj populaciji.

LITERATURA

1. Campus GV, Alia F, Bosinru D. Squamous cell carcinoma and lichen sclerosis et atrophicus of the prepuce. *Plast Reconstr Surg* 1993;89:963.
2. Depasquale I, Park A, Bracka A. The treatment of balanitis xerotica obliterans. *BJU International* 2000;86:459-65.
3. Gillenwater JY, Grayhack JT, Howards SS, Mitchell ME. *Adult and Pediatric Urology*. 4th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2002.
4. Purcell KG, Spencer LV, Simpson PM, Helman SW, Oldfather JW, Fowler JF Jr. HLA antigens in lichen sclerosis et atrophicus. *Arch Dermatol* 1990; 126:1043.
5. Kiss A, Kiraly L, Kutasy B, Merkesz M. High incidence of balanitis xerotica obliterans in boys with phimosis: prospective 10-year study. *Pediatric Dermatol* 2005;22:305-6.
6. Yardley IE, Cosgrove C, Lambert AW. Pediatric preputial pathology: Are we circumcising enough? *Ann R Coll Surg Eng* 2007;89:62-5.
7. Rossi E, Pavanello P, Franchella A. Lichen sclerosus in children with phimosis. *Minerva Pediatr* 2007; 59:761-5.
8. Bale PM, Lochhead A, Martin HC, Gollow I. Balanitis xerotica obliterans in children. *Pediatric Pathology* 1987;7:617-27.
9. Baron M, Heloury Y, Stalder JF, Bureau B, Bouchot O, Auvigne J. Acquired phimosis, or prepu-tial sclero-atrophic lichen in children. *J Chir (Paris)* 1991;128:368-71.
10. Gibbs, Ronald S, Karlan, Beth Y, Haney, Arthur F, Nygaard, Ingrid E. *Danforth's obstetrics and gyn-ecology*. 10th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2008.
11. Algaba F, Horenblas S, Pizzocaro G, Solsona E, Windahl T, European Association of Urology. EAU guidelines on penile cancer. *Eur Urol* 2002;42: 199-203.
12. Campus GV, Alia F, Bosincu L. Squamos cell carcinoma and lichen sclerosus et atrophicus of the prepuce. *Plast Reconstr Surgery* 1992;89:962-4.
13. Goolamali SI, Pakianathan M. Penile carcinoma arising in balanitis xerotica obliterans. *Int J STD AIDS* 2006;17:135-6.
14. Dore, Irani J, Aubert J. Carcinoma of the penis in lichen sclerosus atrophicus. *Eur Urol* 1990;18: 153-5.
15. Wright JE. The treatment of childhood phimosis with topical steroid. *Aust N Z J Surg* 1994;64: 327-8.

S u m m a r y

BALANITIS XEROTICA OBLITERANS AS A MORE COMMON CAUSE OF PENIS FORESKIN STRICTURE THAN GENERALLY PRESUMED

M. Leko, R. Kralj, S. Krofak, B. Župančić

Balanitis xerotica obliterans is a disease that affects male reproductive organ and is considered to be a version of lichen sclerosus vulvae that is relatively common in the female external reproductive organ. In the last couple of years, a number of papers appeared stating that this condition is a more common cause of stricture of the penis foreskin than it has been assumed. Given the fact that balanitis xerotica obliterans is considered by the European Association of Urology to be a precancerous lesion for penile carcinoma, our intent is to remind the colleagues that every penis phimosis that is suspected to have occurred on the basis of balanitis xerotica obliterans requires histopathologic evaluation. We continue our research at our Department of Pediatric Surgery to confirm this notion.

Descriptors: BALANITIS XEROTICA OBLITERANS; PENIS; CHILD

Primljeno/Received: 31. 1. 2011.

Prihvaćeno/Accepted: 4. 7. 2011.